

CHIPUL MESIANIC AL LUI YEȘUA NOȚRI

PREFAȚĂ

Prin acest studiu propunem cititorilor o încercare insolită care întrețese mai multe trăsături caracteristice. Aceste trăsături constau din prezentarea cronologică a vieții lui Iisus Nazarineanul, din scurtele comentarii scrise pe marginea textelor (adnotări), din prezentarea Persoanei lui Iisus în cadrul Său cultural și civilizațional, din prezentarea textului sacru grecesc și a traducerii sale în limba română, precum și, pe alocuri, din transcrierea structurală sau mecanică a traducerii. Le vom lua pe rând.

Mai întâi de toate, vrem să urmărim desfășurarea cronologică a vieții și slujirii lui pe Iisus Nazarineanul. Această încercare se numește „Armonia Evangheliilor” sau „Sinopsă”, și în decursul istoriei Bisericii, au fost câteva figuri care s-au trudit să elaboreze asemenea „Armonii”: Tatian, Augustin, John Broadus, John William McGarvey, John A.T. Robinson, Ken Palmer. Autorul acestui studiu, însă, nu respectă întru totul schemele propuse de ei, întrucât infrastructura acestui studiu este reprezentată de „Evanghelia după Matei” și pe ea sunt inserate pasajele celorlalți evangheliști, dar numai acolo unde Matei tace sau ceilalți vin cu completări sau nuanțări.

O atare Armonie, însă, își are slăbiciunile sale intrinseci, sesizate de critici pertinenti. De exemplu, exegeții: aceștia ne amintesc că Dumnezeu a oferit Sfânta Scriptură pe cărți, nu altfel, și ei studiază cărțile inductiv, pe paragrafe, capitole și, la final, pot prezenta o vedere de ansamblu asupra unei cărți studiate. Ei ar spune că demersul nostru strică specificul fiecărei Evanghelii... și nu ar greși prea tare.

O altă categorie de erudiți este cea grupată în tagma dogmaticienilor: ei preiau textul sacru ca sursă primară, dar valorizează și descoperirile exegeților, identifică doctrinele sau dogmele dintr-o carte biblică, le relaționează la ceea ce spune Scriptura despre aceleași doctrine în cele două Testamente și le prezintă în ansamblul lor logic-coerent. Acești erudiți ne spun că riscăm să „descoperim” (a se citi: „inventăm”) doctrine care nu se potrivesc în ansamblul teologiei sistematice. Nici lor nu le-am prea putea contesta capetele de acuzare.

Încercarea noastră de eschivare din fața acestor capete de acuzare este concretizată de faptul că nu vom face nici exegeza textelor sacre, nici nu vom prezenta rudimentele de doctrine sau de dogme pe care le dezvăluie fiecare capitol, pentru că ne-am limitat la simpla adnotare a textelor... Astfel, lăsăm cele două tabere, cea a exegeților și cea a dogmaticienilor, să găsească acuze noi.¹

A treia linie de studiu din cele prezentate în primul paragraf vizează prezentarea Persoanei lui Iisus în cadrul Său cultural și civilizațional.

Încercăm să-L descoperim pe Iisus așa cum era El, viața Lui, personalitatea Lui, modurile în care acționa El în cadrul de referință evreiesc, cu aspectele sale religioase, istorice, geografice, sociale, politice² și mesajele pe care le transmitea El martorilor oculari, sau celor ce auzeau vorbindu-se despre El. Ca atare, nu vom vorbi despre Iisus Hristos, ci despre Yeșua Noțri, Iisus nazarineanul, sau Yeșua ha-Mașiyach, Iisus Mesia.

S-a născut, omenește vorbind, în urmă cu peste 2000 de ani în Asia, un continent străin nouă, iudeu pogorător din regele David și din Avraham, vorbitor de aramaică și ebraică, posibil și greacă, părinții Lui au cerut azil politic pe alt continent, El a fost ascultător de Lege/*Torah*, Om pe deplin integrat în cadrul Său cultural și civilizațional. Ceea ce făcea sau spunea El avea un înțeles deosebit de bogat pentru ceilalți copii ai lui Avraham, înțeles care este estompat pentru cei care nu cunosc gândirea evreiască. Cum acționa El într-o situație dată și de ce acționa așa? Să ne amintim că Cel Preaînalt a revelat „lucrările Sale”, deci acțiunile Lui, copiilor lui Israel, dar lui Moise i-a revelat motivele pentru care El acționează într-un fel sau altul, „i-a arătat căile Sale”³ sau *modus operandi*. Dacă vom avea o atitudine de închinători în duh și adevăr, atitudine *sine qua non* pentru orice om care se apropie de Sfânta Scriptură, dacă vom pune întrebări corecte și pe măsură ce vom cunoaște tot mai bine gândirea ebraică a veacului Său, vom descoperi răspunsuri tot mai corecte.

Încercăm să-L cunoaștem în aceste cadre culturale și civilizaționale corecte, fiind conștienți de faptul că în alte canoane culturale, El este prezentat altfel decât era într-adevăr. De exemplu, icoanele religiei ortodoxe Îl zugrăvesc binecuvântând cu degetele încârligate, având odăjdii ortodoxe și, eventual, făcând semnul crucii. Naționaliști români i-au arborat și o panglică tricoloră.

În Europa, El a fost popularizat ca un bărbat blondin, cu ochii albaștri și păr lung, slăbit de atâta post, deși e clar că nu avea cum să aibă păr lung, care pentru evrei este o urâciune⁴, și este extrem de improbabil că El, un semit, era blond și avea ochii albaștri. Este clar că postea des, pentru a posti 40 de zile⁵ trebuie antrenament și, oricum, nu putea fi inferior fariseului care postea de două ori pe săptămână⁶, dar slăbiciunea Lui era portretizată pentru a induce sentimentul de milă față de El... Se uită, totuși, amănuntul că El era dulgher, or profesia respectivă, și mai ales în acele timpuri, presupunea o forță și o rezistență fizică peste medie.

În Africa, El a devenit un bărbat cu piele întunecată.

Americanii n-o duc mai bine: pentru unii reprezentanți ai sub-culturii diseminate de uzina de iluzii denumită Hollywood, El este super-star... Mormonii sunt siguri că Sionul va fi construit în SUA, iar unele biserici care țin de o mare confesiune baptistă au scris în manualele de școală duminicală pentru copii că „atunci când Isus era mic, El era un copil cuminte care mergea la Biserică în fiecare duminică...”

Totuși, El nu era Iisus, românul⁷, nici Jesus, americanul, ci Yeșua, iudeul, iar modurile în care El este reprezentat nu sunt numai simple acomodări culturale, perceptibile unui *connaissanceur*, eventual unui sociolog sau antropolog al religiei, ci ele au în esența lor și un antisemitism care a caracterizat Biserica foarte curând de la întemeierea sa și răspândirea la Neamuri... Cum zicea Sigmund Freud: „Evreii nu sunt urâți atât de mult pentru că L-au ucis pe Isus, ci pentru că L-au dat lumii.”⁸

O greutate suplimentară a studiului provine și din faptul că El este nu numai un Om plasat în diferite cadre, ci și Dumnezeu înomenit. Or, fiind Dumnezeu devenit Om, putem face cunoștință cu El, dar nu-L putem cunoaște în întregime, nu ni-L putem asimila. Cum spun unele „Mărturisiri de credință”, El este cognoscibil, dar incomprehensibil.⁹

În ultimul rând, vorbeam despre postarea atât a textului sacru grecesc, cât și a traducerii noastre în limba română. Prezentăm, deci, și un interlinear. Însă, pentru a ajuta cititorii să facă conexiunile necesare unei înțelegeri mai bune a mesajului, pe alocuri am

transcris traducerea structural, aranjând-o în funcție de paralelisme sinonimice, antitetice sau sintetice, de personaje, de relația cauză-efect, efect-cauză, de conective, etc.

Dacă acest studiu va atrage opoziție din partea unora, vorba Cronicarului, să vină alții și să scrie mai fundamentat și exhaustiv. În ce ne privește, împărtășim total cugetarea bardului de la Mircești:

„E unul care cântă mai dulce decât mine?
Cu-atât mai bine țării, și lui cu-atât mai bine.
Apuce înainte și-ajungă cât de sus.
La răsăritu-i falnic se-nchină-al meu apus.”¹⁰

Mai precizăm faptul că aici am înfățișat forma editată a unui material pregătit în Power Point și expus în cadrul unei anumite comunități de credință mesianică din Cluj-Napoca. Însă, din anumite considerente, în urma editării am ales să păstrăm în prezentarea sa de-aici și unele părți care, aparent, nu sunt relevante, cum ar fi „Regulile polemicii civilizate”. Sperăm că prin cunoașterea lor cititorii vor fi îmbogățiți spiritualicește și intelectualicește.

LECȚIA I

REGULILE POLEMICII CIVILIZATE (stabilite de Universitatea din Oxford, 1890)

1. În orice polemică științifică, socială sau politică, discuția trebuie să se rezume la schimbul de idei și numai la acele idei care au contingență cu problema respectivă.
2. Părțile aflate în polemică folosesc drept argument fie teorii științifice, fie fapte concrete din realitate care sunt relevante în ceea ce privește problema discutată.
3. Părțile nu au dreptul să aducă în discuție caracterul, temperamentul sau trecutul adversarului, deoarece acestea nici nu infirmă, nici nu confirmă validitatea ideilor pe care le susține.
4. Părțile nu au dreptul să pună în discuție motivele care determină atitudinea ideatică a adversarului, deoarece aceasta abate discuția de la problema în sine.
5. Etichetarea adversarului, prin menționarea școlii de gândire, a clasei sociale, a organizației profesionale sau a partidului politic din care face parte, constituie o încălcare a regulilor polemicii și dezvăluie slăbiciunea lipsei de argumente. Într-o polemică civilizată contează numai argumentele invocate de adversar ca individ și nu ca membru al unei școli sau organizații. Nu ai dreptate pentru că ești gânditor materialist, patron sau laburist, ci dacă argumentele tale sunt convingătoare sau nu.¹¹

LECȚIA A II-A

CHIPUL MESIANIC AL LUI YEȘUA NOȚRI, IISUS NAZARINEANUL

(Armonia Evangheliilor)

„Cât despre chipul fețelor lor (*al celor patru făpturi vii*) era așa:
înainte, toate aveau o față de om;
la dreapta lor, toate patru aveau câte o față de leu;
la stânga lor, toate aveau câte o față de bou;
iar înapoi, toate patru aveau câte o față de vultur.”¹²
(Ezechiel 1:10. Vezi și Apocalipsa 4:7¹³).

„Leul simbolizează puterea supremă, domnia;
boul, slujirea cea mai umilă;
omul, inteligența cea mai înaltă;
vulturul reprezintă plutirea maiestuoasă pe cer, taina și divinitatea.

Evanghelia după Matei: scrisă îndeosebi pentru evrei →
Regele-Mesia („leul”).

Evanghelia după Marcu: scrisă în special pentru romani →
Robul DOMNULUI venit să slujească („boul”).

Evanghelia după Luca, redactată cu precădere pentru greci →
Fiul Omului („omul”).

Evanghelia înfățișată de Ioan, Apostolul și teologul, scrisă îndeosebi pentru
Biserică →
Fiul lui Dumnezeu („vulturul”).

Avem nevoie de toate aceste patru imagini pentru a întregi adevărul:

Ca Suveran, Domnul Isus/ Adonai Yeșua a venit să domnească.

Ca Rob al DOMNULUI, El a venit să slujească și să sufere.

Ca Fiul Omului, El a venit să fie părtaș și să Se identifice cu noi.

**Ca Fiul lui Dumnezeu, El a venit ca să ni-L arate pe Tatăl și ca să ne răscumpere
întorcându-ne acasă.**

**Cât de minunată este această întrepătrundere de caractere –
suveranitate și smerenie; umanitate și dumnezeire!” (Daniel BRÂNZEI).**

LECȚIA A III-A

Meta-schiță

- I. INTRODUCERE: Luca 1:1-4
- A. Privire de ansamblu asupra *Evangheliilor*
 - B. Motivele armonizării *Evangheliilor*
- II. PRE-EXISTENȚA LUI MESIA: Ioan 1:1-18
- A. Privire de ansamblu asupra Prologului ioinin
 - B. Auditorii lui Ioan: evrei, greci, barbari, Biserica;
 - C. „La început...”: începutul (**tyviParE**) în gândirea ebraică: Gen. 1:1,2;
 - D. „La început...”: începutul (**avrch/ |**: „principiu; început”) în gândirea elenistă;
 - E. „...era Cuvântul...”: Cuvântul DOMNULUI (**hwhy rb'D'**) în gândirea ebraică:
 - 1. Cuvântul DOMNULUI, agent al creației în VT: Gen. 1; Ps. 33:6,9; 148:1-5
 - 2. Cuvântul DOMNULUI, agent al revelației în VT: Gen. 15:1; Ier. 1:2,4; Ez. 1:3
 - 3. Cuvântul DOMNULUI, agent al învierii în VT: Ez. 37:1-14
 - F. „...era Cuvântul...”: despre **Logos** (**o` lo,goj**) în gândirea elenistă
 - G. „Cuvântul era cu Dumnezeu” (**pro.j to.n qeo,n**)
 - H. „Cuvântul era Dumnezeu”: vorbirea lui Dumnezeu în NT: Evr. 1:1,2
 - I. Cuvântul, agent al creației în NT: Io. 1:3,10b; Col. 1:16; Evr. 1:1,2
 - J. Cuvântul, agent al vieții în NT: Io. 1:4a; 3:16,36; 5:21,24-26; 6:35,40; 11:25; 14:6; 17:3; Ef. 2:5; II Pet. 1:3,4
 - K. Lumina în VT: Genesa 1:3-5; 60:1-3; Ps. 36:9; 119:105
 - L. Lumina în NT: Ioan 8:12; II Cor. 4:6.
 - M. Yochanan ha-Mațvil (Ioan Botezătorul), Înainte-mergătorul mesianic: 1:6,7,8,15;
 - N. Despre paternitatea împătrită a lui Dumnezeu: 1:12-14,18
 - 1. paternitatea adoptivă: Dumnezeu, Tatăl celor care cred în Logos
 - 2. paternitatea generatoare: Dumnezeu, Tatăl singurului născut din El
 - 3. paternitatea creatoare: Dumnezeu, Tatăl creației
 - 4. paternitatea etnică: Dumnezeu, Tatăl poporului Israel
 - O. „Cuvântul S-a făcut trup/sarx”: „înomenirea” Cuvântului;
 - P. „Cuvântul a locuit printre noi”: „cortuirea” Cuvântului, relația dintre Cortul Întâlnirii și Yeșua ha-Mașiyach;
 - Q. relația dintre *Torah*, Legea dată prin Moșe și harul și adevărul venit prin Yeșua ha-Mașiyach;
 - R. Cuvântul Îl explica pe Dumnezeu:
 - 1. despre revelația generală: „**Revelația generală** sau naturală se referă la acea cunoaștere a lui Dumnezeu pe care o dobândim din afara Scripturii.”
 - a. Revelația prin creație: Is. 40:12-14,26; Iov 12:7-9; Ps. 8:1-3; 19:1,2; Fap. 14:15-17; Rom. 1:19,20.

- b. Revelația prin istorie: Ps. 75:6,7; Fap. 17:26,27; Rom. 13:1. Vezi și Exod 9:13-17; Deut. 7:1; 9:1; Ios. 6-12; II Re. 19:35,36 cu Is. 10:5-19; 44:24-45:7; 46:9,10; Ier. 46:14-26; 50:1-16; 51:1-4; Ez. 31:1-14; Dan. 7:7,8,23,24; 8:1-21; 11:5-35; Naum 3:1-7; Hab. 1-2; Prov. 14:34; Rom. 9:17;
 - c. Revelația prin conștiință, vestigiu deteriorat al chipului lui Dumnezeu în om: Fap. 14:16,17; 17:25-29; Rom. 2:14-16.
2. despre revelația specială: „**Revelația specială** înseamnă acele acțiuni ale lui Dumnezeu prin care El Se face cunoscut pe Sine și adevărul Său în anumite timpuri și anumitor persoane sau popoare. Dumnezeu S-a revelat prin intermediul miracolelor, al profetiilor, prin Isus Hristos, prin Sfintele Scripturi și prin experiența personală directă.”
- a. Revelația prin miracole: Exod 4:2-5; I Regi 18:24; Ioan 5:36; 20:30,31; Fapte 2:22.
 - b. Revelația prin profeți și profetii: Genesa 12:3, împlinit în Galateni 3:8; Genesa 49:10, împlinit în Evrei 7:14; Isaia 1:1; Amos 1:1; Mica 1:1; Habacuc 1:1; Ieremia 38:21; Ezechiel 2:2; 11:5; 24; Mica 3:8. Vezi și articolul „Profetii mesianice”, www.mesianic.org
 - c. Revelația prin Sfânta Scriptură: Exod 24:4; 31:18; Psalmul 19:7; 102:18; Habacuc 2:2; I Corinteni 12:6; II Timotei 3:16; II Petru 1:21; Apocalipsa 1:11.
 - d. Revelația lui Dumnezeu prin Yeșua ha-Mașiyach: Matei 7:28,29; Ioan 1:1-3,14,18; 6:46; 8:58; 14:9; 17:5; Coloseni 1:15; 2:9; Evrei 1:1-3; vezi și mai jos.
 - e. Revelația prin experiență personală directă: Iov 11:7. Vezi și Gen. 5:24; 6:9; 6:13; 7:1; 12:1; 26:24; 28:13; 35:1; Exod 3:4; Ios. 1:1; Jud. 6:25; I Sam. 3:4; 23:9-12; I Regi 17:2-4; Is. 6:8; Mat. 3:16,17; Io. 12:27,28; Mc. 9:7; Fap. 8:29; 9:4-6; 9:10; I Cor. 2:7,10-13; II Cor. 3:18; II Pet. 1:3,4,21. Vezi și vise și viziuni personale.
- S. Cuvântul Îl explica pe Dumnezeu: câteva dintre motivele înomenirii.
T. Cuvântul Îl explica pe Dumnezeu: despre relația Tată-Fiu (Ipostasuri)

III. EVENIMENTE ANTERIOARE NAȘTERII LUI YEȘUA HA-MAȘIYACH:

- A. Vestirea nașterii lui Yochanan ha-Mațvil (Ioan Botezătorul), Înainte-mergătorul mesianic: Luca 1:5-25;
- B. Buna-vestire: Luca 1:26-38;
- C. Cântarea Elișevei (Elisaveta): Luca 1:39-45
- D. Imnul Miryam-ei: Luca 1:46-56
- E. Nașterea, copilăria și scopul vieții lui Yochanan ha-Mațvil (Ioan Botezătorul), Înainte-mergătorul mesianic: Luca 1:57-80
- F. Lui Yosef i se vestește nașterea lui Yeșua: Matei 1:18-25
- G. Genealogia paternă a lui Yeșua ha-Mașiyach: Matei 1:1-17

IV. NAȘTEREA ȘI COPILĂRIA LUI YEȘUA HA-MAȘIYACH:

- A. Nașterea lui Yeșua ha-Mașiyach: Luca 2:1-7
- B. Vizita păstorilor: Luca 2:8-20

- C. Yeșua adus în Templu: Luca 2:21-24
 - D. Cântarea lui Șimeon: Luca 2:25-38
 - E. Regele Herod. Vizita și închinarea magilor: Matei 2:1-12
 - F. Fuga în Egipt. Masacrarea pruncilor: Matei 2:13-18
 - G. Moartea lui Herod. Întoarcerea din Egipt: Matei 2:19-23
 - H. Despre copilăria lui Yeșua: Luca 2:39-52
- V. SLUJBA LUI YOCHANAN HA-MAṬVIL (IOAN BOTEZĂTORUL), ÎNAINTE-MERGĂTORUL MESIANIC: Matei 3:1-12
- VI. ÎNCEPUTUL SLUJIRII MESIANICE:
- A. Botezul lui Yeșua ha-Mașiyach: Matei 3:13-17
 - B. Ispitirea lui Yeșua ha-Mașiyach: Matei 4:1-12
 - C. Yeșua în ha-Galil: Luca 4:14-31
 - D. Mutarea în Kefar-Nachum: Matei 4:13-17
 - E. Yeșua cheamă patru discipoli: Matei 4:18-22
 - F. Esența slujirii mesianice a lui Yeșua ha-Mașiyach: Matei 4:23-25
- VII. ÎNVĂȚĂTURI MESIANICE: Predica de pe Munte, Matei 5-7.

LECȚIA A IV-A

Luca 1:1-4

1 Fiindcă mulți s-au apucat să alcătuiască o istorisire amănunțită despre lucrurile care s-au petrecut printre noi,
 2 după cum ni le-au încredințat cei ce le-au văzut cu ochii lor de la început și au ajuns slujitori ai Cuvântului,
 3 am găsit și eu cu cale, prea-alesule Teofile, după ce am făcut cercetări cu de-amănuntul asupra tuturor acestor lucruri de la obârșia lor, să ți le scriu în șir unele după altele,
 4 ca → să poți cunoaște astfel temeinicia învățăturilor pe care le-ai primit prin viu grai.¹⁴

Acest pasaj scurt este un fel de introducere în textul sacru, dar și un suport al demersului nostru.

1. Istorisiri amănunțite alcătuite de martori oculari: *Evanghelia după Matei* și *Evanghelia după Ioan* (ei erau *șeliachim*, adică apostoli, trimiși, emisari);
2. Istorisiri amănunțite alcătuite de cei cărora martorii oculari le povestiseră evenimentele: *Evanghelia după Luca* și *Evanghelia după Marcu* (*talmidim*, adică ucenici, discipoli);
3. Istorisiri rostite de oameni care primiseră revelații directe: „Evanghelia” lui Pavel și *Apocalipsa* lui Ioan.
4. Istorisiri alcătuite de iubitori ai Evangheliei:
 - A. Studiul uneia sau a mai multor *Evanghelii*;
 - B. Armonia (sinopsa) *Evangheliilor*...

ÎN VEDEREA CUNOAȘTERII VIEȚII LUI MESIA ȘI A TRĂIRII UNEI VIEȚI MESIANICE

LECȚIA A V-A

IOAN 1:1-18 PRE-EXISTENȚA LUI MESIA

Pentru Lecția a V-a, **PRE-EXISTENȚA LUI MESIA**, vezi dosarul separat cu acest nume.

¹ La această afirmație există un soi de paralelă printre faimoasele legi ale lui Murphy: „Evitați greșelile făcute de alții! Fiți originali!”

² Sintagmă pe care școli germane de teologie au denumit-o *Neutestamentliche Zeitgeschichte*.

³ Psalmul 103:7.

⁴ Desigur, cu excepția cazului în care un bărbat făcea un legământ de nazireat temporar, dar la Iisus nu era cazul.

⁵ Matei 4:2, fapt real, chiar dacă reprezintă și o paralelă cu postul lui Moise, Exod 24:18, Deuteronom 9:9.

⁶ Vezi Psalmul 69, cu accente mesianice pronunțate, Matei 9:14, Marcu 2:18, Luca 5:33, 18:12.

⁷ Inclusiv Numele Său, Iisus, este o acomodare culturală a unei alte acomodări culturale: ortodocșii traduc grecescul *Iesous* prin Iisus, iar protestanții prin Isus. Ambele forme sunt eronate, El se numea Yeșua, adică „Yah mântuie”, cu accent pe verb, deci, „Yah mântuie cu certitudine!”

⁸ Vezi www.yashanet.com/anti-semitism

⁹ Jean Calvin spunea că ceea ce este finit, mărginit, nu are cum să cuprindă infinitul: *Finitum non capax infinitum*.

¹⁰ Vasile Alecsandri, „Unor critici”, în *Ostașii noștri*, ciclul „Poezii postume”.

¹¹ Publicate în *Dilema*, nr. 1.

¹² Aici este redată traducerea Dumitru Cornilescu 1923, care în continuare va fi denumită VDC.

¹³ Vezi filmulețul <http://www.youtube.com/watch?v=dF5BmLmLg8U>

¹⁴ Traducerea VDC.